

Berättelser om bestialisk död

Boken *Min fiende, min vän*, som är skriven av en israel och en palestiner, har väckt stor internationell uppmärksamhet. Salomon Schulman anmäler.

Mitt stamlocus är en israelisk restaurang. Gräddhyllan i Lund. Bland cykeltjuvar och professorer, bland äldre damer och filosofiska studenter dvärls också araber och israeler. Ägaren räknar framtiden upp hur många araber han dödat, utan att bli sentimental. Krig för krig. Pang och en kula genom huvudet. Och han uttrycker aldrig någon sirapsdrypande ånger. Skjuta eller skjutas.

Saklitteratur

Bassam Abu-Sharif och Uzi Mahnaimi
Min fiende, min vän
Ordfronts förlag

Ingen av ställets araber verkar uppröras av innehavarens historier. Mellanöstern är inte något hymlande Socialsverige där ordet rasism förekommer som ett tveetydigt emblem i merparten kulturartiklar som behandlar främmande kulturer. Därför skiftar vän och fiende ständigt plats; ena dagen marxistiskt hets nästa dag muslimsk fanatism.

Stolthet

Ideologierna kläms mellan västerländskt tänkande och traditionell stolthet. Men där finns också en fördragsamhet som på det personliga planet skapar vänskapssamband vilka är främmande för vår kultur. Historiskt har det kristna judehatet

vida överträffat det muslimska. Först efter imperialismens intåg i Mellanöstern och sionismens framväxt har denna bild förändrats.

I dag är det flera arabbländer och organisationer som blivit arvtagare till den europeiska antisemitismen. Den officiella hetsen mot Israel, som sker med den kliniskt invändningsfria speglosan antisionism, är så uppenbart parad med judehat att man ibland också kan skönja en skammens rodnad på de svenska apologeternas kinder, när den arabiska antisemitismen förs på tal. Ingenstans trycks *Mein Kampf* eller *Zions vises protokoll* i så stora upplagor som i Mellanöstern.

Det råder fred på mitt stamlocus. På saligt avstånd vägar man håna politikernas svulstiga utspel lika mycket som man kan skratta åt ömkliga Sahlinaffärer. Men alla är överens om att hade de varit därnere skulle de dödat varandra.

Ingen diskuterar den nyutkomna boken *Min fiende, min vän* av Bassam Abu-Sharif och Uzi Mahnaimi. Den förstnämnda är en av Arafats högra händer den senare en israelisk journalist med förflutet i säkerhetstjänsten.

Skepsis

En sådan bok väcker möjligen uppseende på svenska kultursidor. Själva skulle restauranggästerna ha läst det hyllade verket med en övertygad skepsis – förljugenhet framträder alltid sida upp och sida ner när politiker och journalister för pen-
n.

Själv lät jag mig imponeras av den dramatik som utspelas i texten. Jan Guillou Hamilton-

böcker är en amatörs verk i jämförelse med den verklighet som utspelas till därnere, särskilt under det senaste kvartssekllet. Den har handlat om bråd och bestialisk död framräknat i gemena hjärnor i vilka en gång något utopiskt mänskligt föresvävat. Zionismen ville skapa ett land med rättvisa medan palestinationalismen önskade ett land utan imperialismens brännmärken. Uppenbarligen har utövare av dessa bägge framstegsvänliga idéer hamnat på kollisionskurs.

Boken handlar inte om en dialog trots att där förekommer två författare från vardera läget. I denna konflikt har det aldrig funnits någon dialog att tala om. På zionisternas sida fanns under trettio- och fyrtiotalen en rad idealister med Martin Buber och Gershom Scholem i spetsen som drömde om en binationell statsbildning där araber och judar tillsammans skulle bygga upp sitt gemensamma land. Men de hittade inga intresserade araber.

Megafoner

Sedan dess har parterna vänt sina megafoner till omvärlden. I stället för en dialog får vi uppleva en parallellprocess; hur de två författarna upplevt de senaste trettio årens händelsemättnad. Intressantast är palestiniernas berättelse. Man kommer honom in på livet, han är en människa av kött och blod.

Israelens redogörelse finner jag mer konventionell, kanske för att det bland israelerna funnits fler fredsforespråkare under åren och därför väcker inte denne någon sensation. Trots att han genomförde bedriften att vara den förste israel som intervjuade Arafat. För det kommer han säkert att belönas med en fotnot i en forskares annaler,

men händelsen som sådan har redan förlorat all betydelse i skuggan av den fredsprocess som nu pågår för fullt.

Abu-Sharifs politiska väckelse hämtar sin näring ur det nas-seristiska uppsvinget. När sexdagarskriget bryter ut i juni 1967 "kändes det i hans hjärta som en fågelsång från tusentals fåglar." Antligen skulle araber-na få hämnas förnedringen från år 1948, när israelerna kastade tillbaka flera länders arméer.

Beirutstudenten Abu-Sharif söker sig ner till kriget men upplever nederlaget. När han överväldigad av vrede stirrar ut över öknen ser han en suddig bild dansa framför sina ögon – en flicka som med utsträckt hand erbjöd sig mot betalning – samma vackra, trasiga flicka han sett tidigare under dagen. Ur denna händelse tänds hans kampvilja och senare under året tillhör han grundarna till Folkfronten för Palestinas befrielse (PFLP).

Denna militanta rörelse, som existerar än idag och är emot fredsprocessen, kom som första kamporganisation – utstuderad och hämningslös – att använda media för sina syften. Uppseendeväckande flygplanskapningar och terrorattentat blev vardagsmat på våra teveskärmar.

Först hickade väst av förskräckelse sedan väcktes en viss sympati för förövarna, särskilt bland dåtidens intellektuella studentrevolutionärer och inte minst i Sverige. Man såg en red-barhet i deras strävanden, inte minst mot bakgrunden av israelernas orättfärdiga ockupationspolitik.

Öga för öga

När israelerna insåg att de höll på att förlora eterkriget bestämde de sig för att slå tillbaka med samma mynt. Författaren

Ghassan Kanafani och Abu-Sharif stod på dödstolsten. Den förre hade framhållit att alla i israel boende judar var legitima mål för guerrillarörelsens attentat i det att de bar upp den sionistiska maktpapparen; detta sagt trots att han var marxist och därmed antirasist. Han sprängdes i luften år 1972. Samma år fick Abu-Sharif en brevbomb som slet sönder ansikte och kropp, men han klarade sig som genom ett under.

Explosionen blev också punkt för Abu-Sharifs engagemang i PFLP, framhålls det. Men utslutningen ägde rum först ett par år senare, när han engagerade sig för Arafat och lika framgångsrikt gjorde denne till meddiagnost.

Och det är i denna insmickrande lovsång av sin store ledare som Abu-Sharif spricker som sanningsägare. Redan år 1974 påstods fredsprocessen födas i Arafats medvetande: Trots att attentat mot judar – skolbarn, bussar, och judar i diasporan utan samband med konflikten – hyllar författaren Al Fatah-ledaren. Inget nämns om PLO:s provsvetjism eller uppslutning bakom Saddam Husseins ockupation av Kuwait.

Fundamentalister behandlas oanalytiskt liksom vägrarorganisationernas behärdade linje. Då blir boken bara till en roande ansamling av anekdoter med några klocka visdomsord insprängda.

Behållningen är redogörelsen för den medvetna manipulation media utsätts för och okritiskt accepterar. När jag berättar för min israeliske restaurangägare att PLO:s attentat mot en känd arabisk skämttecknare ska ha berott på att denna karikerat en av Arafats älskarinnor, skrattar han gott.

SALOMON SCHULMAN

Ingen snuskigubbe – trots allt

Nya rön om Charles Dodgson, författaren till Alice i Underlandet, frikänner författaren från anklagelserna om ett otillbörligt intresse för Alice Liddell, den lilla före-bilden till sagans Alice.

Charles Dodgson, mer känd som Lewis Carroll, tillbringade mycket tid med sysstrarna Liddell, där Alice är den som har blivit mest känd för eftervärlden, eftersom hon fick ge namn åt Alice i Underlandet.

Samvaro

Nuförtiden hänflinas det mest åt hans samvaro med de små sysstrarna – vad gjorde han egentligen hela tiden? I enlighet med vår tids smak för sexuellt färgade skandaler tas det oftast för givet att

Dodgsons intresse var osedligt, och att han nog mest var en gammal snuskigubbe.

Detta tas för givet utan någon särskilt imponerande bevisning; det verkar mest vara något alla utgår ifrån. (Numera brukar vuxna ha svårt för att läsa om Farbror Blå och Tanterna Grön, Brun och Gredelin utan att smackande säga "jojo, undrar vad dom höll på med...")

Tväng

Kanske hade Foucault alldeles rätt i att vår tid är sexualitetens tidsålder, där tvånget att intressera sig för, och prata om, sex överskuggar allt annat. Vare därmed hursomhelst, nu har det i varje fall kommit fram en del nya omständigheter, som kan ge en klarare bild av vad Dodgson och flickorna hade för sig, och dessa nya rön kan bidra till att åtminstone delvis frikänna Dodgson från misstankarna om

Förebilden. Charles Dodgsons intresse för Alice Liddell var kanske inte så osedligt, trots allt. Nya rön tyder på att han snarast intresserade sig för hennes äldre syster.

att ha varit en snuskigubbe.

I senaste numret av Times Literary Supplement (3/5 -96) redogör Karoline Leach för dessa nya fynd. Dodgsons brytning med familjen Liddell sommaren

1863 har lett till spekulationer, och en biograf gissar att brytningen kom sig av att Dodgson friade till den då elvaåriga Alice Liddell.

Dagböcker

Dodgsons dagböcker, som borde ha kunnat ge besked, tiger på denna punkt, därför att någon – okänt vem – har sett till att ta bort just dessa delar. Leach har emellertid kommit över ett referat av dagböckernas innehåll från den relevanta perioden, och den slutsats som ligger närmast till hands av detta referat är att Dodgson inte var särskilt intresserad av Alice.

Han tycks helt enkelt ha varit intresserad av den äldsta system, Ina, enligt samtida uppgifter stilig och tidigt utvecklad, vid fjorton en ung kvinna, snarare än ett stort barn. Giftasvuxen blev man vid tolv i det viktoriaanska England, och det sågs inte som nå-

got särskilt uppseendeväckande att en trettiottåring visade intresse för en fjortonåring.

Ny granskning

En ny granskning av det som återstår av dagböckerna ger vid handen att det snarast var Ina han hela tiden hade bäst och mest kontakt med. Från april 1863 försågs sysstrarna med förkläde, möjligen på grund av att deras föräldrar ansåg att det kunde finnas opassande inslag i samvaron, möjligen helt enkelt därför att Ina nu hade blivit så pass stor att konventionen krävde ett förkläde.

Kanske vill man säga att skillnaden inte är så stor, snuskigubbe som snuskigubbe, men det tycks mig som om skillnaden är tillräckligt stor för att mildra synen på Dodgsons förehavanden. Sista ordet lär nog inte vara sagt i denna fråga, dock.

FREDRIK STJERNBERG